

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет дизайну, архітектури та мистецтв
Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Філософія

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

F Інформаційні технології
F5 «Кібербезпека та захист інформації»
Кібербезпека
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Іванова Оксана Станіславівна	+38(063)260-17-60	okmegalodon2021@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Філософія є складовою частиною навчального процесу у підготовці фахівців зі спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації», а також обов'язковим компонентом освітньої програми для здобуття освітнього рівня «бакалавр» циклу загальної гуманітарної підготовки й спрямована на формування загальних компетентностей, розвиток світоглядної культури, критичного мислення та навичок аналізу етичних і соціальних аспектів професійної діяльності у сфері кібербезпеки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є забезпечення здобувачів знаннями з питань фундаментальних основ буття, пізнання, цінностей та етики з урахуванням сучасних викликів інформаційного суспільства та необхідності сталого розвитку України, а також набуття практичних навичок застосування філософських методів для аргументації, прийняття рішень, дотримання принципів академічної доброчесності та усвідомлення цінностей громадянського суспільства під час виконання професійних обов'язків.

ПЕРЕКВІЗИТИ. Дисципліна вивчається у другому семестрі та спирається на загальні гуманітарні знання, здобуті у закладах загальної середньої освіти, а також на навички критичного осмислення, що формуються під час вивчення «Української мови (за професійним спрямуванням)» (ОК 1).

ПОСТРЕКВІЗИТИ. Набуті навички критичного та системного мислення, аналізу і синтезу інформації підтримують засвоєння всіх подальших фахових дисциплін, зокрема «Управління інформаційною та кібербезпекою» (ОК 30), а також є особливо корисними при підготовці та захисті кваліфікаційної роботи (ОК 36).

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Філософія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі кібербезпеки та захисту інформації.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 7 Здатність ухвалювати рішення и діяти дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Навчальна дисципліна «Філософія» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 1. Вільно спілкуватися державною мовою усно та письмово при виконанні професійних обов'язків.

РН 3. Застосовувати принцип неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності у професійній діяльності.

РН 4. Організовувати власну професійну діяльність, обирати і використовувати оптимальні методи та способи розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у професійній діяльності, оцінювати їхню ефективність

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	26/6	26/4	68/110	1	2	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		Лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Філософія як мета - мова науки та специфіка світогляду. Основи методології наукового пізнання. Логіка і методологія науки як основа раціонального мислення та алгоритмізації.	12	2	2	8	12	2		10
Тема 2. Історична динаміка філософських ідей: від натурфілософії до технократії. Філософські аспекти рухової активності у формуванні здорового способу життя.	16	2	4	10	12		2	10
Тема 3. Онтологія та природа віртуального	12	2	2	8	20			20
Тема 4. Логіка, епістемологія та штучний інтелект. Цифрова реальність, проблема свідомості, межі формалізації знання і машинний інтелект.	16	4	4	8	20			20
Тема 5. Філософська антропологія: людина в цифрову епоху	16	4	4	8	12	2		10
Тема 6. Соціальна філософія та філософія історії. Інформаційне суспільство, цифровий контроль, трансформація праці та людиноцентрованість інтерфейсів програмного забезпечення.	16	4	4	8	12		2	10
Тема 7. Етика та професійна відповідальність фахівця з комп'ютерних наук (Digital Ethics). Професійна етика, доброчесність і неприпустимість корупції, алгоритмічна упередженість і Ethics by	16	4	4	8	12	2		10

Design.								
Тема 8. Філософія науки та техніки: виклики майбутнього	16	4	2	10	20			20
Усього годин	120	26	26	68	120	6	4	110
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі отримують теми та питання курсу, перелік основної та додаткової літератури, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання. Практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо - студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою. В процесі навчання використовується проектор, сучасна інноваційно-інтерактивна дошка, Wi-Fi.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Філософія» включаються:

Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.

1. Опрацювання лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Консультації з викладачем протягом семестру.
4. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
5. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді доповідей, презентацій.
6. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Філософія як мета-мова науки та специфіка світогляду 1.1. Філософія як фундаментальна основа наукового пізнання та світоглядної рефлексії. 1.2. Категорії «системність», «цілісність», «метод» у філософії та їх значення для архітектурного мислення фахівця з кібербезпеки. 1.3. Співвідношення наукової картини світу та повсякденного світогляду в умовах цифрової трансформації. 1.4. Філософське обґрунтування академічної доброчесності як умови можливості достовірного знання: від Платона	8	10

	до сучасних стандартів. 1.5. Етичні імперативи наукової діяльності: чесність, прозорість, відповідальність за наслідки пізнання. <u>Практичні питання:</u> Проаналізуйте структуру будь-якої наукової теорії (напр., теорія алгоритмів). Які філософські припущення лежать в її основі? <i>Творче завдання:</i> Створити інтелект-карту (Mind Map) «Генеалогія мого світогляду: як технології змінили моє сприйняття реальності».		
2	Тема 2. Історична динаміка філософських ідей: від натурфілософії до технократії 2.1. Раціоналізм Декарта та емпіризм Бекона: методологічні засади сучасної науки та ІТ. 2.2. Концепція «Універсальної характеристики» Лейбніца: передумови формалізації знання. 2.3. Еволюція етичних уявлень у філософії: від античної чесноти до сучасної професійної етики. 2.4. Філософський аналіз корупції як соціально-історичного феномену: інституційні, культурні та моральні виміри. 2.5. Ідея служіння суспільству у філософії Просвітництва та її актуальність для сучасного фахівця з інформаційної безпеки. <u>Практичні питання:</u> Порівняйте античний дедуктивний метод та сучасний підхід до верифікації програмного забезпечення. <i>Творче завдання:</i> Написати уявний «діалог» між Арістотелем та розробником ІІІ про природу логічних категорій.	10	10
3	Тема 3. Онтологія та природа віртуального 3.1. Специфіка буття цифрових об'єктів: онтологічний статус даних, алгоритмів, віртуальних середовищ. 3.2. Категорії «можливого» та «дійсного» в ігрових симуляціях та кіберпросторі. 3.3. Проблема субстанції в хмарних обчисленнях: філософський аналіз розподіленого зберігання. 3.4. Етична онтологія цифрових активів: чесність у створенні, використанні та монетизації віртуальних об'єктів (наприкладі NFT, криптоактивів). 3.5. Філософське осмислення маніпуляцій даними та «цифрового шахрайства» як порушення онтологічної цілісності інформаційного простору. <u>Практичні питання:</u> Обґрунтуйте онтологічний статус NFT (невзаємозамінних токенів). Це об'єкт, ідея чи відношення? <i>Творче завдання:</i> Розробити есе-дискурс «Світ як код: аналіз гіпотези симуляції з позиції класичної онтології».	8	20
4	Тема 4. Логіка, епістемологія та штучний інтелект 4.1. Межі формалізації: чому не все знання можна перетворити на код? 4.2. Проблема інтуїції у процесі пізнання та машинне навчання. 4.3. Епістемологічний статус «чорної скриньки» (Black Box) у нейромережах: проблема інтерпретованості. 4.4. Епістемологічна відповідальність розробника: як недостовірні дані або маніпуляції в тренуванні ІІІ породжують системні ризики та корупційні сценарії.	8	20

	4.5. Логічні та етичні критерії оцінки якості алгоритмів: прозорість, верифікованість, відсутність упередженості як прояви професійної доброчесності. <u>Практичні питання:</u> Опишіть процес навчання нейромережі через філософські категорії «індукція» та «узагальнення». <i>Творче завдання:</i> Побудувати логічну модель (силогізми) для вирішення базової етичної задачі в коді.		
5	Тема 5. Філософська антропологія: людина в цифрову епоху 5.1. Смерть «автора» та «суб'єкта» в епоху генеративного мистецтва: хто відповідає за результат? 5.2. Тілесність у віртуальному світі: філософський аналіз ідентичності в метавсесвіті. 5.3. Поняття «цифрового безсмертя»: етико-філософські аспекти архівації свідомості. 5.4. Професійна ідентичність фахівця з кібербезпеки: ціннісні орієнтири, моральний вибір, відповідальність перед суспільством. 5.5. Філософське осмислення конфлікту інтересів, лояльності та професійного обов'язку в умовах цифрового середовища. <u>Практичні питання:</u> Складіть порівняльну таблицю «Людина vs Андроїд» за критеріями свідомості, творчості та моралі. <i>Творче завдання:</i> Розробити концепт «Маніфесту цифрового гуманізму» для захисту прав людини в автоматизованому світі.	8	10
6	Тема 6. Соціальна філософія та філософія історії 6.1. Зміна природи праці: від фізичних зусиль до інтелектуального сервісу та управління даними. 6.2. Соціальні мережі як простір нової публічності: загроза «інформаційних бульбашок» та маніпуляцій. 6.3. Глобалізація та локалізація (глокалізація) в IT-індустрії: культурні та етичні виклики. 6.4. Корупція як соціальний феномен: філософський аналіз інституційних, культурних та технологічних детермінант. 6.5. Роль відкритості (Open Source, Open Data) у формуванні прозорого суспільства: філософське обґрунтування антикорупційного потенціалу технологій. <u>Практичні питання:</u> Проаналізуйте феномен «Open Source» як реалізацію соціальної утопії про спільне володіння знаннями. <i>Творче завдання:</i> Створити сценарій-прогноз (свот-аналіз) «Суспільство 5.0: як ШІ змінить соціальну ієрархію до 2050 року».	8	10
7	Тема 7. Етика та професійна відповідальність фахівця з комп'ютерних наук (Digital Ethics). 7.1 Моральна відповідальність за код: розробник чи власник алгоритму? 7.2 Проблема «технологічного насильства» та кібербулінгу: філософські корені агресії в мережі. 3. Етика великих даних: право на забуття проти права на інформацію. <u>Практичні питання:</u> Вирішіть кейс про «Проблему	8	10

	вагонетки» для безпілотного авто, використовуючи різні етичні теорії.		
8	Тема 8. Філософія науки та техніки: виклики майбутнього 8.1. Наукові революції Т. Куна та зміна мов програмування як зміна парадигм. 8.2. Чи є техніка нейтральною, чи вона нав'язує нам певну ідеологію? Технологічний детермінізм та його критика. 8.3. Технологічна сингулярність: філософський аналіз меж «пост-науки» та «пост-етики». 8.4. Відповідальність за майбутнє (Г. Йонас) у контексті розробки та впровадження ІТ-рішень: етичні імперативи для фахівця з кібербезпеки. 8.5. Філософське осмислення сталого розвитку України: роль цифрових технологій у побудові прозорого, демократичного, некорумпованого суспільства. Практичні питання: Опишіть екологічний слід цифрових технологій через поняття «відповідальності за майбутнє» Г. Йонаса. Творче завдання: Підготувати презентацію-візію «Інженер майбутнього: синтез філософа, митця та програміста».	10	20
	Усього годин	68	110

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання
	Для екзамену
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%
підсумковий контроль	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; розв'язання практичних завдань, екзамен
--	--

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

Поточний контроль

Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР, перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
<i>Загальний результат оцінювання</i>			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;

- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переводу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2»- виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» -виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ІСПИТ (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для екзамену / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та

опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	Fx	Незадовільно	Не зараховано

1-34	F		
------	---	--	--

10. ДОТРИМАННЯ ВИМОГ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання та засвоєння навчальної дисципліни передбачає неухильне дотримання вимог академічної доброчесності, яка регулюється Законом України “Про освіту” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004), «Методичними рекомендаціями для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності» (Лист МОН № 1/9-650 від 23.10.18 року), іншими нормативними документами. Зокрема, основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у «Положенні про академічну доброчесність у Міжнародному гуманітарному університеті», «Кодексі академічної доброчесності Міжнародного гуманітарного університету» та «Інструкції щодо процедури технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату)», затвердженої наказом МГУ від 03.05.2024 р., № 708а.

Відповідно до ст.42 Закону України “Про освіту” академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Даниль'ян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник. Харків : Право, 2019. 432 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : навчальний посібник (у схемах і таблицях). Львів : Новий Світ-2000, 2020. 306 с.
3. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія : підручник. Київ : Академвидав, 2018. 592 с.
4. Іванова О. С. Конспект лекцій з дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки», спеціальності F3 Комп'ютерні науки денної та заочної форми навчання / Іванова О. С.; [Електронне видання]. – О.: МГУ, 2025. 78 с.

5. Іванова О. С. Навчально-методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки», спеціальності F3 Комп'ютерні науки денної та заочної форми навчання / Іванова О. С.; [Електронне видання]. Одеса: МГУ, 2025. 30 с.

Допоміжна

1. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція / пер. з фр. В. Ховхуна. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 230 с.
2. Флоріді Л. Четверта революція: як інфосфера змінює людську реальність. Oxford University Press, 2014 (англ. вид.).
3. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. 232 с.
4. Іванова О. С. Професійний розвиток особистості в умовах євроінтеграційних процесів. Іванова О. С., Єрмакова С. С, Шишко О. Г. Міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців» Конференція – XXVIII м. Одеса. Одеська державна академія будівництва та архітектури, University North (Хорватія) 20-21 квітня 2023 р.
5. Ivanova O. Yermakova S., Horytska O., Polishchuk V., Polukhtovych T., Vivcharenko T. / Influence of the Neuro-Educational Environment on One's Socialization under Total Digitalization. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(1). 2023.
6. Іванова О.С. «Культура як інтегративний показник елітарної освіти». Web of Scholar. Multidisciplinary Scientific Journal. RS Global International academy journal. Scientific Educational Center. Warsaw, Poland. 2 (20), Vol. 5, February 2018.
7. Іванова О.С. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 20-21 вересня 2024 р., м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. – 344 с.
8. Токачова Г. В. Іванова О. С. Цифровізація розвитку людського капіталу. // О.С. Іванова Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (20-21 вересня 2024 р.), м. Одеса. Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. С. 123-125.
9. Іванова О.С. Філософія психології цифрової людини і цифрового суспільства. // О.С. Іванова. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (20-21 вересня 2024 р.), м. Одеса. Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. С. 113-115.
10. Іванова О.С., Горицька О.В., Шаповалова Т.Г. Освітня інтеграція крізь призму академічної мобільності студентів / Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 49, том 1, 2022. - Журнал включено до міжнародних наукометричних баз.
11. Іванова О. С. Особливості соціального розвитку наукових кадрів у цифрову еру. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, ,–338 с. - С. 120-122 Міжнародний гуманітарний університет. м. Одеса. URL: <http://surl.li/lsnqd> (14-15 вересня 2023р.)
12. Іванова О. С. Філософія психології: ноосферний розвиток інформаційного суспільства. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, , –338 с. - С. 123-125 Міжнародний гуманітарний університет. м. Одеса URL: <http://surl.li/lsnqd> (14-15 вересня 2023р.)

13. Іванова О. С. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства. Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (20-21 вересня 2024р.), м. Одеса. – Міжнародний гуманітарний університет. – 344 с. С.138-141.<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/56c767c9-a8e6-4036-a215-b54d5fc88660/content>

14. Пальчинська М. В., Іванова О. С. Інформаційна культура особистості як атрибут інформатизації суспільства. // О.С. Іванова Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (20-21 вересня 2024 р.), м. Одеса. Міжнародний гуманітарний університет. 338 с. С. 156-160.

15. Іванова О.С., Горицька О.В., Шаповалова Т.Г. Академічна доброчесність як запорука якості освіти. / «Перспективи та інновації науки» - No 3(8), 2022. - Журнал включено до міжнародних наукометричних баз

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/65715.html>
3. Етичний кодекс ІТ-спеціаліста.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. <https://mu.od.ua/naukova-biblioteka>
2. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. Режим доступу: <http://odnb.odessa.ua/>